

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S
DĖL SĖKLINIŲ SKLYPŲ, KURIE PRISKIRIAMSI AUGALŲ NACIONALINIAMS
GENETINIAMS IŠTEKLIAMS, NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

2003 m. gruodžio 10 d. Nr. 631
Vilnius

Vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 22 d. nutarimo Nr. 73 „Dėl Augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymo įgyvendinimo“ (Žin., 2002, Nr. [8-272](#)) 1.4 punktą,

T v i r t i n u Sėklinių sklypų, kurie priskiriami augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams, nuostatus (pridedama).

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2003 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. 631

SĖKLINIŲ SKLYPŲ, KURIE PRISKIRIAMI AUGALŲ NACIONALINIAMS GENETINIAMS IŠTEKLIAMS, NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šie nuostatai reglamentuoja daugiamečių augalų (žolinių ir sumedėjusių) sklypų, kurie priskiriami augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams (toliau – Sėkliniai (genetiniai) sklypai), atrinkimą, priežiūrą, apsaugą ir apskaitą.

2. Sėklinių (genetinių) sklypų paskirtis – ilgalaikis genetinės medžiagos išsaugojimas ir jos panaudojimas selekcijos tikslams, vaistinių ir vaisinių-uoginių augalų kultūroms, dekoratyviniams bei kitos paskirties želdiniams veisti.

3. Šiuose nuostatuose vartojamos sąvokos:

3.1. **augalų dauginamoji medžiaga** – gemalai, sėklos, gumbai, šakutės, meristeminiai audiniai;

3.2. kitos šiuose nuostatuose vartojamos sąvokos atitinka sąvokas, apibrėžtas Lietuvos Respublikos augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatyme.

II. SĖKLINIŲ (GENETINIŲ) SKLYPŲ ATRANKA

4. Sėklinius (genetinius) sklypus, remdamiesi Nurodymais sėklinius (genetinius) sklypus priskirti augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams (priedas), atranka atitinkami Augalų nacionalinių genetinių išteklių koordinaciniai centrai (toliau – Koordinaciniai centrai) ir Nuolatinei augalų nacionalinių genetinių išteklių komisijai (toliau – Komisija) pateikia jų sąrašą.

5. Sėkliniai (genetiniai) sklypai atrankami valstybinėje žemėje vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)). Sėklinius (genetinius) sklypus gali siūlyti atrinkti ir žemės valdytojai, mokslo ir mokymo įstaigos, botanikos sodai, kitos institucijos bei įstaigos, visuomeninės organizacijos.

6. Siūlant atrinkti Sėklinį (genetinį) sklypą, atitinkamam Koordinaciniam centrui pateikiama tokia informacija: augalo rūšis, sėklinio sklypo vieta (kiek galima tikslesnė), atrinkimo motyvai.

7. Komisija iš pateikto sėklinių sklypų sąrašo atranka objektus, priskirtinus augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams, ir pateikia juos tvirtinti aplinkos ministrui.

8. Sėkliniai (genetiniai) sklypai atrankami iš augalų rūšių, augančių įvairiuose gamtiniuose rajonuose.

III. SĖKLINIŲ (GENETINIŲ) SKLYPŲ PRIEŽIŪRA IR APSAUGA

9. Sėklinius (genetinius) sklypus prižiūri ir saugo žemės, kurioje jie yra, valdytojai.

10. Sėkliniai (genetiniai) sklypai turi būti saugomi nuo negatyvių veiksnių, mažinančių augalų gyvybingumą arba sukeliančių jiems pavojų.

11. Sėkliniuose (genetiniuose) sklypuose draudžiama: naudoti pesticidus, defoliantus bei kitus chemikalus, išskyrus tuos, kurie naudojami prieš augalų ligas ir kenkėjus, įrengti kelius ir stovėjimo aikšteles, keisti vandens režimą (sausinti, statyti melioracijos įrenginius).

12. Sėklinių (genetinių) sklypų priežiūros, apsaugos, tvarkymo rekomendacijas žemės, kurioje yra Sėkliniai (genetiniai) sklypai, valdytojams teikia atitinkami Koordinaciniai centrai.

IV. SĖKLINIŲ (GENETINIŲ) SKLYPŲ ŽYMĖJIMAS, DOKUMENTAI IR APSKAITA

13. Atrinkti Sėkliniai (genetiniai) sklypai įregistruojami Augalų genetinių išteklių centrinėje duomenų bazėje jos nuostatų nustatyta tvarka.

14. Sėklinio (genetinio) sklypo dokumentai yra: Sėklinio (genetinio) sklypo pasas ir kartografinė medžiaga. Sėklinių (genetinių) sklypų pasus sudaro atitinkami Koordinaciniai centrai. Pasai ir kartografinė medžiaga parengiami 2 egzemplioriais. Vienas paso ir kartografinės medžiagos egzempliorius saugomas Koordinaciniame centre, kitas perduodamas žemės, kuriame yra Sėklinis (genetinis) sklypas, valdytojui.

15. Sėkliniai (genetiniai) sklypai inventorizuojami kas 10 metų, nustatant jų kokybinius ir kiekybinius parametrus. Be planinės inventorizacijos, Sėklinių (genetinių) sklypų būklė tikrinama pasireiškus klimato anomalijoms ir neigiamiems antropogeniniams veiksniams. Inventorizacijos darbus atlieka atitinkami Koordinaciniai centrai.

16. Sėkliniai (genetiniai) sklypai pažymimi natūroje, pastatant stulpelius ir nužymint ribines linijas.

V. SĖKLINIŲ (GENETINIŲ) SKLYPŲ, PRISKIRTŲ AUGALŲ NACIONALINIAMS GENETINIAMS IŠTEKLIAMS, STATUSO PANAIKINIMAS

17. Sėklinių (genetinių) sklypų statusas gali būti panaikinamas, jei dėl stichinių nelaimių (gaisrų, audrų, kenkėjų ir kt.) ar dėl natūralaus sunykimo jie neatlieka augalų nacionalinių genetinių išteklių paskirties.

18. Panaikinus Sėklinių (genetinių) sklypų, kaip augalų nacionalinių genetinių išteklių, statusą, jie nustatyta tvarka išregistruojami iš Augalų nacionalinių genetinių išteklių centrinės duomenų bazės.

VI. ATSAKOMYBĖ

19. Sėklinių (genetinių) sklypų būklę, apsaugą, naudojimą kontroliuoja atitinkami Koordinaciniai centrai.

20. Juridiniai ir fiziniai asmenys, pažeidę šių nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Sėklinių sklypų, kurie priskiriami augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams, nuostatų priedas

NURODYMAI SĖKLINIUS (GENETINIUS) SKLYPUS PRISKIRTI AUGALŲ NACIONALINIAMS GENETINIAMS IŠTEKLIAMS

1. Sėkliniai (genetiniai) sklypai priskiriami augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams, įvertinus juos biologiniu, ekologiniu, genetiniu ir socialiniu bei ekonominiu aspektais.
 2. Biologinė vertė nustatoma atsižvelgiant į rūšies biologinę ir reprodukcinę produktyvumą bei stabilumą, degradacijos laipsnį, biocenotinę vaidmenį, morfologines ir fenologines formas, ontogenezės ypatumus, ilgaamžiškumą, medžiagų apykaitą ir kitus biostatinius ypatumus, kurie gali būti būdingi tik atskirai rūšiai.
 3. Ekologinė vertė nustatoma, atsižvelgiant į augalų įtaką supančios aplinkos komponentams: mikroklimatui (vėjui, krituliams, orų pokyčiams, deguonies/anglies dvideginio santykiui, emisijai), dirvožemiui (erozijai, krantų sutvirtinimui, drėgmei, humusui), fitocenozių stabilumui, adaptyvumui ir plastiškumui bei išplitimo galiai.
 4. Genetiniu požiūriu augalija vertinama pagal aptikimo dažnumą ir genotipinę sandarą, genetinę įvairovę, tikslinių požymių paveldimumą ir selekcinę vertę, atsparumą ligoms ir kenkėjams, rūšies grynumą ir hibridiškumą.
 5. Socialiniu ir ekonominiu aspektais augalai vertinami pagal produkcijos paklausą, kokybę ir kiekybę, rūšies svarbą medicinai, maistui, buičiai, rekreacijai, dekoratyviniams želdynams.
 6. Kiekvienas rodiklis vertinamas 5 balų sistema. Gautas balų vidurkis lyginamas su populiacijos augalų požymių vidurkiu. Galima naudoti ir atskirų požymių prioritetinį principą. Tai priklauso nuo augalų rūšies bei siekiamų tikslų. Principus nustato Koordinaciniai centrai, parengdami atrankos metodus atskiroms augalų grupėms.
 7. Konkrečių augalų rūšių kriterijus Sėkliniams (genetiniams) sklypams priskirti augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams rengia ir tvirtina atitinkami Koordinaciniai centrai.
-